

Na základe uvedených myšlienok môžeme vymedziť aj základné znaky správneho práva:

- a) ide o (samostatné) odvetvie verejného práva,
- b) je upravené v množstve právnych predpisov vrátane podzákonných právnych predpisov,
- c) jeho predmetom je verejná správa z formálneho aj materiálneho hľadiska,
- d) jeho obsahom je správanie vykonávateľov verejnej správy, fyzických osôb, právnických osôb a iných štátnych orgánov pri realizácii verejnej správy.

1.1.2 Systém správneho práva

Pojem „systém správneho práva“ sa spája s vnútorným usporiadaním správneho práva. Praktickým dôsledkom teoretického rozpracovania systému správneho práva je lepšia orientácia v tomto právnom odvetví. Správne právo síce upravuje spoločenské vzťahy v oblasti verejnej správy, no tieto spoločenské vzťahy nie sú rovnorodé, ale vykazujú znaky rôznorodosti. Skupiny javov, ku ktorým dochádza pri výkone verejnej správy, ktoré majú spoločné znaky, možno súborne vyčleniť a tvoria oblasti, úseky a podúseky správneho práva.

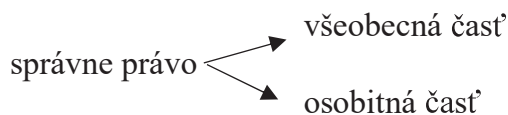
Základným členením správneho práva je jeho členenie na oblasti:

- a) správneho práva hmotného a správneho práva procesného a
- b) na všeobecnú časť správneho práva a osobitnú časť správneho práva.

Toto členenie síce vychádza z dvoch rôznych kritérií členenia, avšak tieto dve členenia sú vzájomne komplementárne; jedno nevyklučuje druhé. Inými slovami javy a právne inštitúty správneho práva môžeme zaradiť jednak pod hmotnoprávnu časť alebo procesnoprávnu časť a zároveň aj pod všeobecnú časť alebo osobitnú časť.

Graficky to možno znázorniť nasledovne.

Jednoduché znázornenie:

2 SPRÁVA ŽIVNOSTENSKÉHO PODNIKANIA

2.1 Všeobecné vymedzenie správy živnostenského podnikania

Podnikanie predstavuje jeden zo spôsobov, prostredníctvom ktorého sa získava zárobok. Dnešnú modernú spoločnosť si bez podnikania (podnikateľov) už ani nemožno predstaviť, pretože práve oni tvoria mnohé pracovné miesta pre obyvateľov štátu, a tým zas umožňujú tejto časti obyvateľstva získavať zárobok. Uvedené predpokladá aj **Ústava SR**, ktorá **v čl. 35** zakotvuje nielen právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň a aj **právo podnikat'** a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť. Predmetné právo ústava garantuje každému,⁸⁴ pričom z hľadiska ústavnej teórie ide o jedno z tradičných hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv.

Právo podnikat' pritom treba chápať v nadväznosti na čl. 55 Ústavy SR, ktorý definuje hospodárstvo SR ako také, ktoré je založené, okrem iného, na trhovej ekonomike a štát má pozitívny záväzok aktívne podporovať hospodársku súťaž. Subjektom tohto práva sú fyzické osoby aj právnické osoby. Politika štátu v tejto oblasti by mala spočívať v minimalizácii zásahov do trhového prostredia, vo vytvorení rovnakých pravidiel pre vstup na trh a vo vytvorení rovnakých pravidiel pre všetky subjekty na trhu. To však neznamená, že **štát je** len pasívnym pozorovateľom trhu, naopak, **niekedy je povinný trh regulovať a zasiahnuť doň.**⁸⁵

Aj na základe skôr uvedeného možno konštatovať, že podnikanie je síce vo všeobecnosti vnímané ako záležitosť súkromná, ku ktorej dochádza

⁸⁴ Tu treba podotknúť, že Ústava SR splnomocňuje zákon na to, aby prípadne určil výnimky (obmedzenia) vo vzťahu k cudzincom (čl. 35 ods. 4). V súčasnosti môžeme konštatovať, že tieto výnimky sú čoraz viac výnimočnejšie. Ústava SR ďalej priamo zakazuje vykonávať podnikateľskú činnosť osobám, ktoré vykonávajú činnosti, kde by ich prípadná podnikateľská aktivita mohla mať negatívny dopad na riadny výkon ich činnosti. Ide napríklad o prezidenta, člena vlády, predsedu a podpredsedu najvyššieho kontrolného úradu, sudcov ústavného súdu aj všeobecných súdov, predsedu Súdnej rady SR. Okrem toho ústava umožňuje zákonom zakázať podnikateľskú činnosť prokurátorom, príslušníkom ozbrojených síl a ozbrojených zborov zamestnancom štátnej správy a územnej samosprávy vo funkciách, ktoré určí osobitný zákon.

⁸⁵ CIBULKA, L. a kol. *Ústavné právo. Ústavný systém Slovenskej republiky*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2014, s. 136.

3 SPRÁVA DOPRAVY

3.1 Všeobecné vymedzenie správy dopravy

Doprava patrí k dôležitým sektorom národného hospodárstva. Je základným predpokladom rozvoja modernej spoločnosti a predstavuje spôsob prepojenia rôznych štátov a regiónov súčasného sveta. Doprava sa stala aj jedným zo spôsobov zrýchlenia európskej integrácie: práve kvôli potrebe zabezpečiť rýchlejšie a kvalitnejšie prepojenie nákladnej dopravy medzi jednotlivými členskými štátmi, najmä na hraniciach Západného Nemecka, Francúzska a štátov Beneluxu vznikla Schengenská dohoda.¹⁴¹ Zároveň však prináša mnohé výzvy: doprava je v súčasnosti stále jedným z výrazných producentov skleníkových plynov a prispieva svojim podielom k urýchľovaniu klimatickej zmeny.

Nejde tu len o otázku využívania spaľovacích motorov na fosílnu palivá, ale aj náročný a komplexný spôsob budovania dopravných ciest, ktoré vo výraznej miere zasahujú do krajiny a majú tak veľký dopad na životné prostredie. Všetky tieto skutočnosti sú dôvodom, prečo vzniká potreba verejnoprávnej regulácie podnikania a ďalších činností v doprave. Hoci majú prevažne súkromnoprávny obsah, ich výrazný spoločenský dosah zasahujúci do životného prostredia, ľudských aktivít a celkovej kvality života neumožňuje, aby zostali mimo regulácie.

Aby sme sa však vedeli, podľa čoho jednotlivé druhy dopravy upravujeme, môžeme si pripraviť nasledovnú systematiku:¹⁴²

Kritérium	Členenie
povaha dopravnej cesty	cestná, dráhová, letecká, vodná
priestorový rozsah	medzinárodná (v rámci EÚ a mimo EÚ), vnútroštátna (celoštátna, regionálna, miestna)

¹⁴¹ FELBERMAYR, G, GRÖSCHL, J., STEINWACHS, T. The Trade Effects of Border Controls: Evidence from the European Schengen Agreement. In *Journal of Common Market Studies*. 2018, roč. 56, č. 2, s. 336.

¹⁴² PEKÁR, B. Správa dopravy. In VRABKO, M. a kol. *Správne právo hmotné. Osobitná časť*. 3. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017, s. 262 – 263.

4.3.1 Štruktúra a členenie energetiky z pohľadu hospodárskej správy

Energetika ako hospodárske odvetvie sa člení podľa typu využívanej energie a spôsobu jej spracovania či distribúcie. Pre každú oblasť energetiky je príznačná osobitná forma správnej regulácie. Pre lepšiu orientáciu čitateľa uvádzame **delenia energetiky podľa typu energie a spôsobu jej využitia**:

- elektroenergetika,
- plynárenstvo,
- tepelné hospodárstvo,
- ropný sektor,
- obnoviteľné zdroje,
- jadrová energetika.

Elektroenergetika zahŕňa výrobu, prenos, distribúciu a obchod s elektrinou. Ide o vysoko regulované prostredie, keďže stabilná dodávka elektrickej energie je nevyhnutná pre fungovanie celej spoločnosti.

Ďalšou významnou oblasťou je **plynárstvo**, zamerané na ťažbu, prepravu, skladovanie a dodávku zemného plynu. Tento sektor zohráva dôležitú úlohu pri prechode na menej emisne náročné palivá.

Tepelné hospodárstvo, ktoré plní dodávku tepla prostredníctvom centrálnych rozvodov, predstavuje najmä mestské riešenie energetických potrieb v oblasti vykurovania a prípravy teplej vody.

Ropný sektor, okrem svojej kľúčovej úlohy v doprave a chemickom priemysle, predstavuje aj dôležitý pilier v energetickej infraštruktúre štátu. Ropa je jedným z najuniverzálnejších a najkoncentrovanejších nosičov energie, ktorý sa v minulom storočí stal základom svetového energetického mixu. V mnohých krajinách zohráva ropa stále nezastupiteľnú úlohu pri výrobe elektriny, najmä v oblastiach s obmedzeným prístupom k iným zdrojom. Okrem toho je ropa strategickou surovinou – jej dostupnosť, cenová stabilita a geopolitické zabezpečenie ovplyvňujú nielen energetickú bezpečnosť štátov, ale aj ich zahraničnopolitické rozhodnutia. V právnom rámci energetiky preto ropa figuruje ako komodita, ktorá si vyžaduje osobitnú reguláciu v oblasti zásobovania, skladovania, environmentálnych vplyvov a bezpečnosti kritickej infraštruktúry.

Obnoviteľné zdroje energie, medzi ktoré patrí solárna, veterná, vodná a geotermálna energia, ako aj biomasa, predstavujú dnes nielen technickú alternatívu ku konvenčným zdrojom, ale aj jeden z hlavných nástrojov

5 SPRÁVA DANÍ

5.1 Daňové právo ako systém práva

Vychádzajúc z Ústavy SR je možné konštatovať, že s odkazom na čl. 59 ods. 1 Ústavy SR sú dane a poplatky štátne a miestne, pričom podľa odseku 2 spomenutého možno dane a poplatky ukladať zákonom alebo na základe zákona. Ústava SR tak rozdeľuje dane do dvoch skupín – na štátne dane a miestne dane, pričom rovnaké rozdelenie je zavedené aj pre poplatky. Predmetom úpravy čl. 59 Ústavy SR sú obligatórne ukladané platby v prospech verejných zdrojov sústredených v štátnom rozpočte alebo v rozpočtoch miestnych orgánov verejnej moci, pričom tu však nie sú zahrnuté dobrovoľné platby vykonané na základe vlastného rozhodnutia v prospech financovania veci verejného záujmu alebo tretej osoby. Účelom ústavnej úpravy daní a poplatkov je však vylúčenie svojvôle do zavádzania daní a poplatkov, a preto možno v SR ukladať len také dane a poplatky, ktoré sú uložené zákonom alebo všeobecne záväzným právnym predpisom s nižším stupňom právnej sily vydaným na základe zákona⁴¹⁷. Zároveň je potrebné uviesť, že doslovný výklad Ústavy SR neumožňuje rozšíriť úpravu čl. 59

⁴¹⁷ Vo vzťahu k uvedenému je potrebné uviesť, že samotná povinnosť musí byť uložená zákonom, pričom podrobnosti tejto povinnosti môže upraviť vykonávací predpis (alebo všeobecne záväzný právny predpis s nižším stupňom právnej sily). Ide o aplikáciu čl. 13 ods. 1 písm. a) Ústavy SR, na podklade ktorého povinnosti možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd. K danému poukazujeme aj na ustálenú judikatúru Ústavného súdu SR, ktorý uviedol, že „podľa čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy povinnosti je možné ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd. Dominantnou črtou v tomto ustanovení je výhrada zákona vzhľadom na ukladanie povinností. Avšak výhrada zákona predstavuje len základ pre stanovenie povinností. Z uvedeného vyplýva, že samotnú povinnosť možno uložiť uznaným prameňom práva – jednak zákonom alebo tak môže urobiť na základe výslovného zákonného splnomocnenia aj podzákonný právny predpis (vykonávací právny predpis), ktorý sa bude pohybovať v medziach tohto splnomocnenia. Inak povedané, povinnosti môžu byť ukladané v podzákonných predpisoch, ale nie na základe podzákonných predpisov. Na účely ochrany základných práv a slobôd je nevyhnutné ústavnú úpravu v čl. 13 ods. 1 písm. a) interpretovať veľmi striktné ako ústavnú normu, ktorá dovoľuje uložiť povinnosti v podzákonnom právnom predpise výhradne et intra legem s tým, že predpokladom využitia tejto ústavnej normy je splnenie formálnej podmienky (zmocnenie výslovne uvedené v zákone) spolu so splnením podmienky náležitej kvality uvedeného zmocnenia, ktorá sa dosiahne vtedy, ak zmocnenie